

Het eilandgevoel

een interview met de S.O.S.

MARCEL TAAL

De Stichting Ons Schellingerland (S.O.S.) is de paraplu waaronder de Terschellinger zich kritisch uitlaat over de ontwikkelingen die de karakter van het eiland aantasten. De Stichting Duinbehoud werkt graag met ze samen, want ze weten de situatie op Terschelling beter in te schatten dan de mensen die op de vaste wal werken. We waren benieuwd wat het behoud van het karakter van het eiland voor hen betekent. Ik had een afspraak met de voorzitter, Wim Spanjer en voelde me een "vastelander".

De S.O.S. heeft een lange traditie. Al in 1962 werd de stichting opgericht, door twee oud-Terschellingers nog wel. Ze woonden toen in Amsterdam, maar zagen als geen ander dat de veranderingen die zich (toen al) aankondigden, het karakter van het eiland in gevaar brachten. Veel van de plannen (of waren het maar ideeetjes) die de afgelopen dertig jaar geopperd zijn om Terschelling te veel "mee te sturen in de vaart der volkeren", zijn door de S.O.S. vroegtijdig gesmoord of bijgesteld. De stem van de eilandbewoner blijkt een grote invloed te hebben op het gemeentebestuur. Daarnaast heeft de S.O.S. een belangrijke rol bij het in stand houden van oude gebruiken, kleuren en vormen. Ze is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het in ere herstellen van "de sjouw" (een mand in de kerktoeren van Hoorn om het afvaren van de boot aan te kondigen), het beheren van het historische "Stryper kerkhof", maar ze hebben ook kritiek op het gebruik van bouwmaterialen die leiden tot huizen die afwijken van het bekende Terschellinger ontwerp.

In de broedtijd is een groot deel van de Boschplaat afgesloten voor publiek, ook voor Terschellingers, om de natuur wat rust te gunnen (foto: Jacques van der Neut).

Grote hotels

De huidige voorzitter, Wim Spanjer, heeft het de afgelopen vier jaar van wat dichtbij meegemaakt. Hij kwam toen, na een lange periode van afwezigheid, terug op zijn geboorte-eiland en werd vrijwel meteen actief. Sinds een jaar is hij voorzitter. Hij

Het eilandgevoel is essentieel voor Wim Spanjer (foto: Marcel Taal).

moet als geen ander weten wat de S.O.S. op dit moment het meest bezighoudt.

Wim Spanjer: "De groei van het toerisme en hoe we dat moeten sturen, dat is het in het kort. Er vinden op dit moment nogal wat discussies plaats over de bouw, verbouwing of uitbreiding van grote hotels. Veel Terschellingers vragen zich af of dat wel bij het karakter van het eiland past. Dit jaar is het hotel Schylge gereed gekomen en je kan zo je twijfels hebben over het eindresultaat. Wij zijn in ieder geval van mening dat er maar ruimte is voor één zo'n hotel op Terschelling. Waarom ik dat zo zeg? We voeren nu een cruciale discussie over de vervanging van Paal Acht. Dit hotel in West aan Zee moet een verandering ondergaan die het aantal bedden van 100 naar 500 ophoogt. Dat lijkt op zich misschien niet zo erg, maar de vorm waarin het gebeurt, staat ons niet aan en we zijn er ook niet van overtuigd dat het eiland er iets mee opschiet."

Eilandgevoel

Een eilandgevoel lijkt essentieel te zijn voor Wim Spanjer, hij draagt dat ideaal van de S.O.S., als voorzitter, duidelijk uit. Want hoe zit het met het eilandgehalte van Paal Acht?

"Het grote geld voor het project komt van buitenaf, 35 miljoen of zo voor de verbouwing. Dat wordt opgebracht door de bewoner/eigenaar van de "hotel-appartementen". Een verfoeilijk systeem als je het mij vraagt. De appartementen staan voor een deel van het jaar leeg en dat maakt het er ook niet gezelliger op. Ik zou er, als koper, trouwens ook niet veel vertrouwen in hebben. Tijdens een buitenlandse vakantie ben ik ook al meer dan één keer met een redelijk agressieve verkoopstijl bena-

Binnen afzienbare tijd zal de aanwezigheid van Defensie op de Noordvaarder tot het verleden behoren (foto: Marcel Taal).

derd om zo'n appartement te kopen. Nee, dat hoort niet bij Terschelling. Dat gevoel wordt gedeeld op het eiland. Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen heeft de VVD hier verloren omdat zij zich sterk maakte voor het uitbreiden van het aantal hotelbedden hier. Dat is op zijn minst opmerkelijk en tegen de landelijke trend van die verkiezingen in. De uitkomst van de ontwikkelingen rond Paal Acht lijkt ons cruciaal voor de toekomst van het eiland. Als we nu met grootschalige toeristische projecten beginnen, verdwijnt het Terschelling zoals we dat kennen. Na Paal Acht zijn er plannen voor grote hotels bij Westerkern, Formerum aan Zee en het huidige Europa hotel."

Festiviteiten

De ontmoeting met Wim Spanjer wordt interessanter voor mij, de bezoekende toerist. De S.O.S. wil ons zeker niet afschrikken. Wim: "We hebben hier het toerisme nodig als economische kracht, maar dat kan ook op de huidige schaal voortgezet worden".

Het blijkt dat de grotere boten van de rederij voor een deel niet in zo'n plaatje passen: "Het stimuleert teveel dat mensen hun auto meenemen naar het eiland en teveel auto's: dat doet afbreuk aan hetgeen de mensen nu juist op Terschelling zoeken."

Wim Spanjer en ik zouden in botsing kunnen komen als het gaat om het Brandaris-feest (400 jaar, toe maar), dat op dat moment op het eiland wordt gehouden. Als lid van een jongere generatie zou ik de indruk kunnen geven dat ik alleen voor zulke festiviteiten naar het eiland wil komen. Het Oeralfestival en dit feest, haar voorlopig eenmalige opvolger, ligt gevoeliger op het eiland dan ik verwachtte. Zelf vind ik, als cultuur- en natuurliefhebber, de combinatie uniek en merk dat het in het duingebied bijna ongewoon stil is tijdens de festiviteiten. Ik kan daarentegen ook wel volgen dat veel Terschellingers zich afvragen of zoiets niet gewoon op het vasteland kan als iedereen daarvan moet komen om de activiteiten te bezoeken. Het is, denk ik, wat ik al het "eilandgevoel" was gaan noemen. Het houdt in dat je je als Terschellin-

ger vrij wilt bewegen op je eigen stukje van de wereld en daarin niet te veel door buitenstaanders beperkt wilt worden. Het verklaart waarom grote projecten tot bouw van hotels hier niet in goede aarde vallen en waarom het toch zoveel moeite kost om de opmars van de terreinwagens op de Noordvaarder te stoppen.

Geen toegangsbeperking

Dit gevoel is ook één van de problemen als in de nabije toekomst het ministerie van Defensie zich voorgoed terugtrekt uit de Noordvaarder, een uniek stukje Nederlands duingebied. Wim Spanjer weet niet direkt wat er dan zal moeten gebeuren: "We zijn bang dat, wanneer de beperkingen van Defensie wegvallen, het gebied snel veel drukker bezocht wordt en de kwaliteit hard achteruit loopt. Een toegangsbeperking betekent daarentegen eigenlijk dat minder kan dan nu en dat willen we hier ook niet. Het besef dat een Terschellinger vrij moet kunnen rondlopen op zijn eiland heeft zelfs tot de suggestie geleid dat er aparte toegangsregelingen zouden moeten komen voor eilandbewoners. Maar zoiets kan natuurlijk niet. En wat die terreinwagens betreft: daar schaam ik me als Terschellinger ook wel een beetje voor."

Daar kan ik wel inkomen als ik in de Leeuwarder Courant van een jaar geleden lees dat één op de 22,5 Terschellingers een terreinwagen heeft. Dat dreigt toch een knelpunt te worden als je niet meer door het leger wordt tegengehouden om de Noordvaarder helemaal ver in te rijden.

Het zal me benieuwen wat er gaat gebeuren. Op de mensen van de S.O.S. vertrouw ik in de tussentijd wel. Ze zien de dingen soms wel wat anders dan de duinbeschermer uit het westen, maar misschien is dat ook wel goed. Trouwens, voelen we ons niet allemaal Terschellingers? Ik voelde me een beetje trots toen een vakantiekracht de dag ervoor informeerde of ik op het eiland woonde. Zoveel maakt het ook niet uit voor de S.O.S., als het gaat om het behouden van het landschap staan ze er immers ook voor de belangen voor al die mensen die al jaren met plezier naar een speciaal eiland komen.